

Mikroliiegums – vai liegums uz mūžu?

INGA BITE,
ZVĒRINĀTU ADVOKĀTU BIROJA
CERSJURKĀNS JURISTE

Pērn decembrī publiski izskanēja informācija, ka Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija plāno būtiski palielināt pašlaik noteikto mikroliiegumu skaitu un platības. Mikroliieguma teritorijā tiek noteikti būtiski saimnieciskās darbības ierobežojumi, līdz pat pilnīgam aizliegumam veikt mežizstrādes vai citus darbus. Valsts piedāvātā kompensācija par šiem ierobežojumiem nesedz zaudējumus, ko tie rada mežu īpašniekiem, tādēļ ir svarīgi saprast juridisko ceļu meža īpašnieka tiesību aizsardzībai un noskaidrot, kas īsti ir mikroliiegums, kā tas tiek noteikts un vai un kā no tā iespējams atbrīvoties.

Īpaši aizsargājamo teritoriju veidi ir dažādi, un dažāds ir arī šo teritoriju izveides mehānisms un līmenis.

Tādēļ ir svarīgi precīzi saprast, kādā tieši teritorijā īpašums atrodas un kādi ierobežojumi tajā jāievēro. Mikroliiegums, ar kuru saistītus jautājumus aplūkošu šajā rakstā, ir tikai viens no veidiem, kādā teritorijai tiek noteikta īpaša aizsardzība.

MIKROLIEGUMA BŪTĪBA

Mikroliiegumi tiek veidoti, lai nodrošinātu īpaši aizsargājamas sugas vai biotopa aizsardzību. Tos var noteikt gan ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, gan tajās, lai nodrošinātu vēl augstāku aizsardzības līmeni.

Lai mikroliiegumu izveidotu vai tas turpinātu pastāvēt, vispirms jākonstatē īpaši aizsargājamas sugas vai biotopa esība. Tam nepieciešams sertificēta eksperta atzinums. Sugu un biotopu aizsardzības jomā eksperti tiek atsevišķi sertificēti, un viņu vārdi ir iekļauti publiski pieejamā sarakstā. Ja, piemēram, meža īpašnieks vēlas pārliecināties, vai viņam piederošajā meža teritorijā ir atrodama kāda īpaši aizsargājama suga vai biotops, viņš vienojas ar attiecīgās jomas ekspertu par pārbaudes veikšanu. Tas ļauj laikus noskaidrot, vai ir iespējama mikroliieguma noteikšana konkrētajā teritorijā, un jau rēķināties ar to.

Sugas, kuru aizsardzībai var veidot mikroliiegumus, ir uzskaitītas Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumu Nr. 940 *Noteikumi par mikroliiegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliiegumu un to buferzonu noteikšanu* pielikumos. Biotopi, kuru aizsardzībai var noteikt mikroliiegumus, uzskaitīti Ministru kabineta 2017. gada 20. jūnija noteikumos Nr. 350 *Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu*.

Tā kā mikroliiegumos tiek aizsargātas īpaši retas sugas, kuru iznīcināšana vai cita negatīva ietekmēšana var radīt būtisku apdraudējumu videi, dati par mikroliiegumiem un tajos sastopamajām sugām nav publiski. Tie glabājas Dabas aizsardzības pārvaldes datubāzē, kas ir pieejama tikai registrētiem lietotājiem. Informāciju par mikroliegumā esošo īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēm un biotopu atrašanās vietu drīkst izplatīt tikai ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstveida atļauju.

Mikroliiegumus var noteikt 0,1–30 hektāru platībā. Īpaši aizsargājamām putnu sugām var noteikt arī mikroliieguma buferzonu līdz pat 500 hektāru platībā. Meža zemēs mikroliiegumus nosaka Valsts meža dienests, kas nodrošina mikroliiegumu uzraudzību saskaņā ar meža apsaimniekošanu un izmantošanu regulējošiem normatīvajiem aktiem.

MIKROLIEGUMA IZVEIDOŠANA

Priekšlikumu par mikroliieguma izveidošanu var izteikt jebkura persona. Atbildīgā institūcija pārbauda informāciju, pieprasa eksperta atzinumu un pieņem lēmumu par mikroliieguma izveidošanu vai atteikšanu to izveidot. Pašvaldība un zemes īpašnieks par šo procesu jāinformē tikai tad, ja ir saņemts eksperta vai cita speciālista ieteikums mikroliiegumu veidot.

Īpašniekam ir tiesības sniegt savu viedokli par ieceri, un šī iespēja noteikti jāizmanto, jo atbilstoši pastāvošajai tiesu praksei lēmums par mikroliieguma izveidošanu jāpieņem, līdzsvarojot vides, sociālās un ekonomikas intereses. Tas nozīmē, ka nav pieļaujama mikroliieguma

izveidošana tikai tāpēc, ka teritorijā ir atrasta īpaši aizsargājama suga vai biotops. Lēmuma pieņemšanas procesā jānoskaidro un jāizvērtē arī visu pušu intereses, un, pat ja īpaši aizsargājama suga vai biotops ir at-rasti, ir iespējams, ka mikroliegums netiek izveidots. Tas nozīmē, ka ze-mes īpašnieka viedoklim ir būtiska nozīme.

Mikroliegumos, kas izveidoti mežos ligzdojošu īpaši aizsargāja-mo putnu sugu aizsardzībai, kā arī vairākos citos mikroliegumos ir aiz-liegta mežsaimnieciskā darbība un darbības, kas iznīcina vai traucē attiecīgo īpaši aizsargājamo sugu. Mikroliegumu buferzonās darbība var būt aizliegta noteiktā periodā gada laikā.

MIKROLIEGUMA ATCEĻŠANA

Līdzīgi kā mikrolieguma noteikša-nu, arī tā atceļšanu vai teritorijas pre-cizēšanu var ierosināt jebkurš. Mik-rolieguma teritoriju precizē tādā pašā kārtībā, kāda paredzēta mikrolieguma noteikšanai – saņemot speciālista at-zinumu un sniedzot nepieciešamības un lietderības pamatojumu.

Mikrolieguma statusu atceļ, ja tas neatgriezeniski zaudējis savu nozīmi attiecīgās sugas vai biotopa aizsardzībai un tajā nav citu īpaši aizsargājamo sugu vai biotopu vei-du. Piemēram, īpaši aizsargājamā putna ligzda ir bijusi pamesta vairāk nekā piecus gadus vai īpaši aizsar-gājamais biotops ir iznīcis un nav atjaunojams. Uzreiz gan jāuzsver, ka par tīšu īpaši aizsargājamo sugu

vai biotopu iznīcināšanu ir paredzēta kriminālatbildība.

Atsevišķos gadījumos iespējams vienu mikrolieguma teritoriju aizstāt ar citu tās pašas sugas vai biotopa aizsardzībai noteiktu teritoriju citā vietā. Lēmumu par mikrolieguma statusa atceļšanu pieņem tā pati in-stitūcija, kura pieņēmusi lēmumu par mikrolieguma izveidošanu.

Lēmums par mikrolieguma iz-veidošanu vai mikrolieguma statusa atceļšanu ir administratīvs akts un ir apstrīdams un pārsūdzams. Valsts meža dienesta lēmums ir apstrī-dams dienesta ģenerāldirektoram, bet ģenerāldirektora lēmums ir pār-sūdzams tiesā.

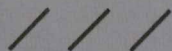
Tiesības pieder modrajiem – tiem, kuri tās zina un prot izmantot. ○

KOMPETENCE STABILITĀTE AIZRAUTĪBA

Uzticams partneris juridiskās
palīdzības sniegšanā

Pieredze, zināšanas
un neatlaidība

Drošs atbalsts mūsdienu
mainīgajā pasaulē

Strēlnieku iela 9-4, Rīga
Tālr. 67365865
www.cersjurskans.lv

 /CersJurkāns

 /CersJurkāns

 /cers_jurkans

CersJurkāns

zvērinātu advokātu birojs

Pieredzējuši un uzticami
jurisprudences maratonisti

